

ਸ਼ਾਦੀ ਸ਼੍ਰੀ ਡੂੰਗਰਮੀ ਭਾਈ ਸੰਘਵੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। 2 ਪੁਤਰ ਅਤੇ ਦੋ ਪੁਤਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ। ਪਰ ਇਕ ਪੁੱਤਰ, ਇਕ ਪੁਤਰੀ ਅਤੇ ਪਤੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਆਪ ਪੇਕੇ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਭਾਣੂਮਤੀ ਪੁੱਤਰੀ ਹੀ ਸਹਾਰਾ ਬਚੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸੱਚੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੰ: 1995 ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਸ਼ਤਰੁੰਜੈ ਤੀਰਥ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਤਪਾਗੰਢ ਦੀ ਪਰਵਰਤਨੀ ਦੇਵ ਸ਼੍ਰੀ ਕੋਲੋਂ ਪੁਤਰੀ ਸਮੇਤ ਦੀਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਖਿਆ ਗਿਆ। ਪੁਤਰੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਿਰਗਾਵਤੀ ਜੀ ਹਨ।

ਆਪ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਦਾ ਸਵਰਗਵਾਸ 2024 ਮਾਘ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ 4 ਨੂੰ 74 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਮਹੱਤਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਮਿਰਗਾਵਤੀ ਜੀ ਮਹਾਹਾਜ

ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰ: 1982 ਚੇਤ ਸੁਕਲਾ 7 ਨੂੰ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਰਪਾਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਣੂਮਤੀ ਸੀ। 13 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਅਪਣੀ ਮਾਤਾ ਕੋਲੋਂ ਸਾਧਵੀ ਜੀਵਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ।

ਸਾਧਵੀ ਬਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਜੈਨ ਦਰਸ਼ਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ, ਇਤਿਹਾਸ, ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਅਪਣੀ ਗੁਰੂਣੀ ਨਾਲ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ, ਇਸਤਰੀ ਸਿਖਿਆ, ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਪ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਗੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਆਪ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਕਾਰਨ ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਂਗੜੇ ਤੀਰਥ ਦਾ ਉੱਧਾਰ ਹੋਇਆ। ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤੀਰਥ ਦੀ ਪੂਜਾ ਭਗਤੀ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ 25ਵੀਂ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਮੇਟੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁਖ ਅਤਿਥੀ ਹਨ। ਜੈਨ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੱਲਭ ਸਮਾਰਕ ਦਿੱਲੀ ਆਪ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਜੋ 100 ਥਿਯਾ ਜਮੀਨ ਉੱਪਰ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਬੀ. ਐਲ. ਇਨਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਇੰਡੋਲੋਜੀ ਨੇ 31 ਲੱਖ ਇਸ ਦੇ ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ। ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਭੰਡਾਰ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਆਪ ਨੇ ਅਚਾਰੀਆ ਆਤਮਾਰਾਮ ਜੀ, ਪੰ: ਸੁਖ ਲਾਲ ਸੰਦਾਣੀ, ਦਲਸੁਖ ਮਾਲਵਨੀਆ, ਆਗਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਪੁਨ ਵਿਜੈ ਅਤੇ ਜਿਨ ਵਿਜੈ ਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰ ਹਨ। ਆਪ ਦੀਆਂ ਦੋ ਚੇਲੀਆਂ ਸੁਜੇਸ਼ਟਾ ਅਤੇ ਸੁਵਰਤਾ ਵੀ ਆਪ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਜ ਕੱਲ ਆਪ ਵੱਲਭ ਸਮਾਰਕ ਵਰਗੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਯੋਜਨਾ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਅਚਾਰੀਆ ਵਿਜੈ ਵੱਲਭ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਧਵੀ ਆਨੰਦ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਮੁਲਤਾਨ ਨਿਵਾਸੀ ਸ਼੍ਰੀ ਲੁਣਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਬਾਈ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: 1971 ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਬਾਈ ਨਾਂ ਦੀ ਕੰਨਿਆ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਜੋ 11 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਲਾਲਾ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਗਈ। ਅਚਾਰੀਆ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਵੱਲਭ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਸੰ: 2001 ਮਾਘ ਸੁਦੀ 6 ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਅਪਣੀ ਮਾਤਾ ਸਮੇਤ ਦੀਖਿਆ ਲਈ। ਤਪਾ ਗੱਛ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਸਾਧਵੀ ਹਿਤ ਸ਼੍ਰੀ ਦੀ ਚੇਲੀ ਬਨੀ। ਪੁਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਜਸਵੰਤ ਸ਼੍ਰੀ ਰਖਿਆ ਗਿਆ। ਸੰ: 2010 ਜੇਠ ਸੁਦੀ 6 ਨੂੰ 39 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਾਟਣ ਵਿਖੇ ਆਪ ਦਾ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: 1992 ਨੂੰ ਅੱਤਰਾ ਦੇਵੀ (ਉੱਤਮ ਬਾਈ) ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਹੋਇਆ। ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ਚੰਦ ਰਾਨੀ ਸੀ। ਆਪ ਦੇ ਦੋ ਭਾਈ ਅਤੇ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਹੋਰ ਸਨ। ਆਪ ਨੇ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਮਾਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਧਵੀ ਜੀਵਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਸੰ: 2001 ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ 6 ਨੂੰ ਸ਼ਤਰੁੰਜੈ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਸਾਧਵੀ ਬਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜੈਨ ਤੀਰਥਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਏਕਤਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਇਕੋ ਮੰਚ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ।

ਆਪ ਨੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਆ ਦਰਸ਼ਨਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੇ ਨਿਵਾਸੀ ਲਾਲਾ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਅਤੇ ਤਿਲਕ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਅਤੇ ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਚੇਲੀ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰ: 1991 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਆਪ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਬਾਲੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪ ਦਾ ਸਾਧਵੀ ਬਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਪਦਮਾ ਦੇਵੀ ਸੀ। ਆਪ ਨੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ, ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਅੰਬਾਲਾ ਵਿਖੇ ਜੈਨ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਬੀ. ਏ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੇ ਦਿੜ੍ਹ ਰਹੀਂ। ਆਪ ਨੇ ਪੰ: ਹੀਰਾਂ ਲਾਲ ਦੁਗੜ ਕੋਲੋਂ ਜੈਨ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ।

ਅਤੇ 24 ਨਵੰਬਰ 1960 ਨੂੰ ਆਪ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਅਚਾਰੀਆ ਵਿਜੈ ਸਮੁਦਰ ਸੂਰੀ ਹੱਥੋਂ ਸੰਪੰਨ ਹੋਈ। ਆਪ ਨੇ ਅਪਣੀ ਗੁਰੁਣੀ ਦੇ ਕਦਮ ਤੇ ਚਲ ਕੇ ਜੈਨ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ●

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਗੁਣਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਪੱਟੀ ਨਿਵਾਸੀ ਲਾਲਾ ਮਥੁਰਾ ਦਾਸ ਅਤੇ ਗੰਗਾ ਦੇਵੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ 24 ਸਿਤੰਬਰ 1947 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਭਾਸ਼ ਰਾਨੀ ਸੀ। 4 ਫਰਵਰੀ 1965 ਨੂੰ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪ ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਚੇਲੀ ਬਣੀਂ।

ਆਪ ਨੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਜੈਨ ਅਜੈਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ●

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਆਧਰਮਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਅਤੇ

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਆਰਤਨਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਨਿਵਾਸੀ ਲਾਲਾ ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਕਮਲਾ ਦੇਵੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰ: 2015 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਦਾ ਨਾਂ ਨੂਤਨ ਬਾਲਾ ਸੀ। ਦਸਵੀਂ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ 14 ਅਕਤੂਬਰ 1974 ਨੂੰ ਆਪ ਸਾਧਵੀ ਬਣੀਂ। ਆਪ ਨੇ

ਅਪਣੀ ਗੁਰੂਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਦੀ ਸੱਕੀ ਭੈਣ ਸਰੋਜ ਬਾਲਾ ਵੀ ਸੰ: 2035 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸੇਰਸਾ ਵਿਖੇ ਸਾਧਵੀ ਬਣ ਗਈ। ਸਰੋਜ ਬਾਲਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਿਯਾ ਰਤਨਾ ਸ਼੍ਰੀ ਰਖਿਆ ਗਿਆ। ●

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸ਼ਪ੍ਰਭਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਨਿਵਾਸੀ ਲਾਲਾ ਨਰਪਤ ਰਾਏ ਅਤੇ ਚਨਣ ਦੇਵੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਦਾ ਜਨਮ 19 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਦੇ ਦੋ ਭਾਈ ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲਾ ਆ ਗਏ। ਆਪ ਦਾ ਨਾਂ ਕਮਲੇਸ਼ ਕਾਂਤਾ ਸੀ। ਆਪ ਨੇ ਸਾਧਵੀ ਜਸਵੰਤ ਸ਼੍ਰੀ ਤੋਂ 5 ਅਕਤੂਬਰ 1970 ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਵਿਖੇ ਜੈਨ ਦੀਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਤਕ ਸਿਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ।

ਸਾਧਵੀ ਯਸ਼ਪ੍ਰਭਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਅਤੇ

ਸਾਧਵੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਾਧਵੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਤਪਾਗੱਛ ਦੇ ਅਚਾਰੀਆ ਸ਼੍ਰੀ ਸਮੁਦਰ ਵਿਜੈ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਘੁੰਮਿਆ। ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਯਸ਼ ਪ੍ਰਭਾ ਦਾ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਨਿਰਮਲਾ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿਦਵਾਨ, ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰ ਸਾਧਵੀ ਹਨ। ਚੰਗੀ ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲਾ ਵਿਖੇ ਚਤੁਰਮਾਸ ਕਰਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਆਪ ਨੇ ਜੰਮੂੰ ਤਕ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਾਧਵੀ ਸ੍ਰੀ ਉਮਹਾਰਿ ਕੁੰਵਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰ: 1979 ਭਾਦੋਂ 7 ਨੂੰ ਦਾਦੀਆ ਪਿੰਡ (ਕਿਸ਼ਨ ਰਾਜ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਨੇ ਸੰ: 1994 ਨੂੰ ਨੌਖਾ ਵਿਧ ਸਾਧਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰ ਕੁੰਵਰ ਤੋਂ ਦੀਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ।

ਆਪ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਉੱਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਪੰਜਾਬ, ਕਸ਼ਮੀਰ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਖੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਦੀਆਂ 15 ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨੰਦੀ ਸੂਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ।

ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਸੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਇਕ ਅਮੀਰ ਘਰਾਨੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰਿਕ ਸੁਖਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਮਾਰਗ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਜੈਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਗੁਰੂ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਨਕਾਰ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਜਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚੇਲੀ ਜਨਕ ਕੁਮਾਰੀ ਜੀ ਹਨ ਜੋ ਜੈਨ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਤਹਾਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੀਨ ਹਨ।

ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਸ੍ਰੀ ਕੁਸਮ ਲਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਮਹਾਨ ਸਾਧਵੀ ਸ੍ਰੀ ਕੁਸਮਲਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਟੋਲਾ ਹੈ। ਆਪ ਨਾਲ ਸਾਧਵੀ ਸ੍ਰੀ ਅਰਚਨਾ ਜੀ ਅਤੇ ਉਪਾਧਿਆਇ ਸ੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਮੁਨੀ ਜੀ ਤੋਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਲੀ, ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਖੇ ਬੀਤਿਆ ਹੈ। ਅਜ ਕਲ ਆਪ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਘੁਮ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਤਾ ਗਿਆਨ ਮਤੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਦਿਗੰਬਰ ਸੰਪਰਦਾਏ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਆਦਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ 100 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖੇਤਰ ਹਰਿਆਣਾ, ਦਿਲੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਹਸਤਨਾਪੁਰ ਵਿਖੇ ਜੰਬੂਦੀਪ ਨਾਂ ਦੇ ਤੀਰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਜੈਨ ਭੂਗੋਲ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੇਖਣ ਯੋਗ ਤੀਰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ।

★

ठहीं नैन परंपरा

ਨਵੀਂ ਜੈਨ ਪਰੰਪਰਾ

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਜੈਨ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਨਵੇਂ ਫਿਰਕੇ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਅਧਾਰ ਕੁਝ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸਾਧੂ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੈਨ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ ਨਾਥ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਕਪੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਘ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਧੂ ਕਪੜੇ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਸਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜੈਨ ਆਗਮ ਸ੍ਰੀ ਉੱਤਰਾਧਿਐਨ ਸੂਤਰ, ਭਗਵਤੀ ਸੂਤਰ ਵਿਚ ਆਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ ਸ਼ਵੇਤਾਬਰ ਤੇ ਦਿਗੰਬਰ ਅਖਵਾਈਆਂ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼ਵੇਤਾਬਰ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਫਿਰਕੇ ਹਨ (1) ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕ (2) ਸਥਾਨਕ ਵਾਸੀ (3) ਤੇਰਾ ਪੰਥੀ। ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਫਿਰਕੇ ਆਪਣਾ ਸੰਬੰਧ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।

20ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਥੇ ਧਰਮ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਨਾਲ ਰੇਡੀਓ, ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਤੇ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਜੈਨ ਮੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਤੜਫ ਸੀ। ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਭ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਧੂ, ਸਾਧਵੀਆਂ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ 2500 ਸਾਲਾ ਨਿਰਵਾਨ ਸਮੇਂ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੈਨ ਧਰਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਹੁੰਚਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦਾ ਆਖ਼ਨਾ ਸੀ ਕਿ ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸਵਾਰੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟਿਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿਚ ਬੈਠਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੋਧਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼, ਕਾਰ, ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਜੈਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੁਖਾਲਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਜੈਨ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧ ਆਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਹਾਰ ਵਿਧੀ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਹਨ (3) ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ

ਅੱਜ ਕਲ ਸਾਧਵੀਆਂ ਲਈ ਪੈਦਲ ਚਲਨਾ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿਸਥ (ਉਪਾਸਕ) ਕੋਲ ਵੀ ਸਾਧੂਆਂ ਨਾਲ ਚਲਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਅਚਾਰੀਆ ਵਿਜੈਨੰਦ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਵੀਰ ਰਾਘਵਚੰਦ ਗਾਂਧੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਗਏ ਸਨ। ਇਗੰਬਰ ਜੈਨ ਚੰਪਤ ਰਾਏ ਵੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇਸ ਸਦੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਜੈਨ ਮੁਨੀਆਂ ਨੇ ਪੈਦਲ ਦੀ ਥਾਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਫ਼ਰ ਕਰਕੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਪਾਧਿਆਇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਬਨੇ ਇਸ ਮੁਨੀ ਸੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਅਰਿਹੰਤ ਸੰਘ ਹੈ।

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਇਸ ਸੰਘ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। 58 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਕੇਂਦਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੇਰਾਪੰਥ ਸੰਘ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਤੇਰਾਪੰਥ ਸੰਘ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਤੇਰਾਪੰਥ ਦੇ ਸ਼ਿਸ਼ਥਾਪਕ ਅਚਾਰੀਆ ਭਿਖਨ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਮੁਨੀ ਸਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਚਾਰੀਆ ਤੁਲਸੀ ਨੇ ਵੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜੋ ਸਾਧੂ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਅਨੇਕਾਂ ਯਤੀ ਭਟਾਰਕ ਵੀ ਹੁਣ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਚਾਰੀਆ ਸ਼੍ਰੀ ਜਿਨ ਚੰਦਰ ਸੂਰੀ, ਅਭੈ ਸਾਗਰ ਸੂਰੀ, ਭਟਾਰਕ ਸਵਾਮੀ ਚਾਰੂ ਕੀਰਤੀ ਗੁਰੂਦੇਵ ਚਿੱਤਰ ਭਾਣੂ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹਨ। ਅਜ ਕੱਲ ਕਈ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਾਧੂ ਜਿਵੇਂ ਡਾ: ਮੁਨੀ ਨਗਰਾਜ ਜੋ ਕਿ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 4 ਸਾਧੂ ਹੀ ਹਨ। ਕੁਲ ਮਿਲਾਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ। (1) ਜੈਨ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ (2) ਜੈਨ ਉਪਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨਾ (3) ਜੈਨ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ।

ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਮੁਨੀਆਂ ਤੇ ਸਾਧਵੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਾਧੂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ। ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਈ ਪੱਖੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਸਾਡਾ ਉੱਦੇਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਨਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ

ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਝੁਕਾਵ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਯੋਗ ਜੈਨ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵੱਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਸਾਧੂ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੈਨ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਭੇਸ ਅਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਭੇਸ ਨਹੀਂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤਾ।

ਉਪਾਧਿਆਇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਵੀਰਾਇਤਨ ਵਰਗੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ, 100 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੰਦੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਉਪਾਧਿਆਇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਜਨਮ ਅੱਜ ਤੋਂ 84 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਰਨੌਲ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਪਿਰਥੀ ਰਾਜ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਨ। ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪ ਨੇ ਅਪਣੇ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਬੜੇ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਜੈਨ ਆਗਮ, ਸ਼ਾਸਤਰ, -ਟੀਕਾ, ਨਿਰਯੁਕਤੀ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਅਪਣੇ ਮਨੋਹਰ ਫ਼ਿਰਕੇ ਦੇ ਅਚਾਰੀਆ ਬਣੇ। ਪਰ ਜਦ ਸਾਧੜੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰਮਣ ਸੰਘ ਇਕ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਪਾਧਿਆਇ ਪਦਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਜੈਨ ਦਰਸ਼ਨ, ਪਰੰਪਰਾ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਮਹਾਨ ਯੋਗੀ, ਤਪੱਸਵੀ, ਧਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਮਾਹਿਰ, ਲੇਖਕ ਤੇ ਕਵਿ ਹਨ। 84 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਹਨ। ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਤ ਦੀ ਪਦਵੀ ਦਿੱਤੀ।

ਆਪ ਨੇ ਅਪਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਗੁਰੂ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਆਗਰੇ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਨੇ ਸਨਮਤਿ ਗਿਆਨ ਪੀਠ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ “ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ” ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਖਾਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਅਛੂਤ-ਉਧਾਰ, ਜੈਨ ਏਕਤਾ, ਸਪਸ਼ਟ ਵਾਦਿਤਾ ਪੱਖੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਹਰੀਜਨ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਹੋਈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਆਪ ਕੋਲ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵੀਰਾਇਤਨ ਲੋਕ ਸੇਵਾ, ਜੈਨ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦਾ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੈਨ ਸਾਧੂਆਂ ਲਈ ਸਵਾਰੀ ਖੋਲੀ। ਆਪ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਆਗਰੇ ਆਏ। ਸੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਜੈਨ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿਚ

ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸੇਹਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖੇਤਰ ਸਾਰਾ ਭਾਰਤ ਵਰਸਾ ਹੈ। 32 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਭਾਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪ ਅਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤਰਕਪੂਰਨ ਅਤੇ ਜੈਨ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਤ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਗਲਾ ਬਹੁਤ ਸੁਰੀਲਾ ਹੈ। 84 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪ ਛੋਟੇ ਸਾਧੂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਰਹਤ ਸੰਘ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਆਪ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਕੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਆਪ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵੀ ਜੈਨ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਨਕਾਰ ਹਨ। ਆਵੇਸ਼ਿਕ ਚੂਰਨੀ ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਨੇ ਆਪ ਦਾ ਨਾਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵੀਰਾਇਤਨ ਵਿਚ ਸਾਧਵੀ ਚੰਦਨਾ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਧੂ ਤੇ ਸਾਧਵੀਆਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੀਰਾਇਤਨ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਥੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 14 ਚੰਮਾਸੇ ਕੀਤੇ।

ਅਰਹਤ ਸੰਘ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧੂ ਆਪ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਰਹਤ ਸੰਘ ਦੇ ਅਚਾਰੀਆ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਮੁਨੀ ਜੀ ਹਨ। ਆਪ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ 25 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਧੂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵ-ਕੇਸਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵੀ ਅਪਣੇ 2 ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਰੰਗ ਮੁਨੀ, ਈਸ਼ਵਰ ਮੁਨੀ ਆਦਿ ਮਾਰਵਾੜੀ ਸਾਧੂ ਵੀ ਆਪ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹੇਠ ਰਹਿ ਕੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਚੇਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਮੁਨੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਜੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕੀਰਤੀ ਮੁਨੀ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਮੁਨੀ ਪੰਡਤ ਹੇਮਰਾਜ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਧਵੀ ਚੰਦਨਾ ਆਦਿ ਸਾਧਵੀਆਂ ਦਾ ਟੋਲਾ ਅਤੇ ਸਾਧਵੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਧਨਾ ਜੈਨ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹਨ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਵ ਕੇਸਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਉਪ ਪ੍ਰਵਰਤਕ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਿਸ਼ ਹਨ। ਆਪ ਮਹਾਨ ਚਾਰਿੱਤਰ ਆਤਮਾ, ਸਿਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ, ਲੇਖਕ, ਕਵਿ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਮਹਾਤਮਾ ਹਨ।

ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰ: 1981 ਭਾਦੋਂ 7 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਕੁੱਪ ਕਲਾਂ ਜ਼ਿਲਾ ਸੰਗਰੂਰ

ਤਹਿਸੀਲ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਿਖੇ ਪੰ: ਸ਼੍ਰੀ ਦੇਵ ਰਾਜ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਨਾਂ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਰਖਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਆਪ ਨੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲਾ ਵਿਖੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ।

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜੈਨ ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਪਧਾਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਾਲਕ ਬਿਹਾਰੀ ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕੁੱਪ ਪਧਾਰੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪ ਦੀ ਉਮਰ ਸਿਰਫ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਆਪ ਦੇ ਸੁਭ ਕਰਮ ਦਾ ਉਦੈ ਹੋਇਆ।

ਆਪ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਸਿਆਲਕੋਟ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਏ ਪਰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਧੂ ਜਾਂ ਸਾਧਵੀ ਬਨਾਉਣਾ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਧੂ ਬਨਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਏ। ਉਧਰ ਘਰ ਵਾਲੇ ਆਪ ਨੂੰ ਟੋਲਦੇ ਸਿਆਲਕੋਟ ਆ ਪੁੱਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੱਖ ਡਰ ਜਾਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਲਾਲਚ ਵੀ ਆਪ ਨੂੰ ਡਿਗਾ ਨਾ ਸੱਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਨਾ ਪਿਆ।

ਆਖਰ ਸੰ: 1996 ਮਾਘ 18 ਨੂੰ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਖੇ ਬਾਲਕ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਦੀਖਿਆ ਹੋਈ। ਆਪ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲ ਮੁਨੀ ਰਖਿਆ ਗਿਆ। ਆਪ ਨੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਜੈਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਵਿਆਕਰਨ, ਕੋਸ਼, ਨਿਆਏ, ਤਰਕ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ।

ਆਪ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਨਮ ਕਵਿ ਹਨ। ਚੰਗੇ ਗਲੇ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਸਦਕਾ ਆਪ ਦੇ ਭਜਨਾਂ ਦੇ ਕੈਸਟ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਕੈਸਟ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਆਪ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜਗ੍ਹਾ ਧਰਮ ਚਰਚਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਆਪ ਨੇ ਜਗਤਗੁਰੂ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਵੀ ਧਰਮ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਨੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪਾਖੰਡ, ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਗ਼ਲਤ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਇਕ ਅੰਦੋਲਨ ਛੇੜ ਰਖਿਆ ਹੈ।

ਅੱਜ ਜੰਮੂ, ਉਥਮਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਜਾਲੰਧਰ, ਜਗਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁੱਪ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਦਿਅਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਪ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਪ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਹਾਸਲ ਸੀ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ਵ ਕੇਸਰੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਆਪ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਹਰੀਜਨ, ਗਰੀਬ, ਯਤੀਮ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਲਿਆਨ ਲਈ ਆਪ ਨੇ ਅਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪ ਸੱਚੇ ਵੀਤਰਾਗੀ ਹਨ। ਸੱਚ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਹਨ। ਹਮੇਸ਼ਾ

ਹੱਸਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਚੇਹਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਵਿਮਲ ਮੁਨੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਰਾਜਨੈਤਿਕ ਨੇਤਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਆਪ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਨਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਆਪ ਦੇ ਚਿਲ ਵਿਚ ਹਰ ਧਰਮ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਹੈ ਪਰ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਆਪ ਪ੍ਰਮੁਖ ਮਹਾਤਮਾ ਹਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਜੈਨ ਸਥਾਨਕ ਆਪ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਫਲ ਹੈ। 25ਵੀਂ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮੇਂ ਆਪ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਜਗਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਨਮਤੀ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਸਾਇੰਸ ਕਾਲਜ ਆਪ ਦੀ ਮੋਹਨਤ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਹੰਜ਼ਾਠਾਂ ਫਜ਼ਲ ਲਿਖੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਾਏ ਵੀ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਮਲ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਆਧੁਨਿਕ ਜੈਨ ਮੁਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁਖ ਸ਼ਾਧੂ ਹਨ। ਆਪ ਅੱਜ ਕੱਲ ਉਪਾਧਿਆਇ ਅਮਰ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਆਗਿਆ ਰੇਠ ਅਪਣੇ ਸਾਥੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਮੁਨੀ ਅਤੇ ਗਮ ਮੁਨੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁਖ ਭਗਤਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਸ਼: ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਖਾਸ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚ ਇਤੀ ਜਮੀਨ ਆਪ ਰਾਹੀਂ ਬਣਾਏ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਾਂ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁਖ ਭਗਤਾਂ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ੀ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੱਮਦ, ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲਾ, ਸ੍ਰੀ ਜੀ. ਐਮ. ਸ਼ਾਹ, ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ, ਲਫ਼ਮਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹਨ ਜੋ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਪਹਿਲੇ ਜੈਨ ਮੁਨੀ ਸਨ ਜੋ ਪੈਦਲ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਅਮਰਨਾਥ ਇਲਾਕੇ ਤਕ ਗਏ ਸਨ।

ਅੱਜ ਕੱਲ ਆਪ ਸ਼੍ਰਾਵਕ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਅਨੇਕਾਂ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਆਪ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਜੈਨ ਬਣੇ ਹਨ। ਆਪ ਇਸ ਯੁਗ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਕ ਸੰਤ ਹਨ। ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਅੱਜਕੱਲ ਆਪ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਗੁਣ-ਸਥਾਨ ਹਿੰਦੀ ਪਤ੍ਰਕਾ ਛਪ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁੱਪ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੇ ਤੀਰਥੰਕਰ ਭਗਵਾਨ ਰਿਸ਼ਭਦੇਵ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਭਾਯਾਤਨ ਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਡਾ: ਮੁਨੀ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰਾਜ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਅਚਾਰੀਆ ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਤ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਅਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮੁਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਅਣਵਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਆਗਮ ਅਤੇ ਤਰਿਪਿਟਕ ਨਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਕਾਰਣ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨਪੁਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਡੀ. ਲਿਟ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਜੋ ਕਿਸੇ ਜੈਨ ਮੁਨੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਆਪ ਨੇ ਅਭਿਧਾਨ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੋਸ਼ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਿਖੀ। ਆਪ ਅੱਜ ਕੱਲ ਤੇਰਾਪੰਥ ਭਾਰਤੀ ਨਾਂ ਦੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਸਵਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਰਿਹੰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਜੈਨ ਅਚਾਰੀਆ

ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਅਚਾਰੀਆ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਨਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁਹਤਾਜ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖਣ ਵਾਲੇ, ਦੇਸ਼ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁਖ ਰੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਮ ਧਾਰਮਿਕ ਅਚਾਰੀਆ ਹਨ। ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਜੈਨ ਮੁਨੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੱਛਮ ਨੂੰ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸਗੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦੀਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਸੰਮੇਲਨ, ਵਿਸ਼ਵ ਅਹਿੰਸਾ ਸੰਘ, ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਿਹੰਤ ਸੰਘ, ਇੰਟਰ-ਨੇਸ਼ਨਲ ਮਹਾਵੀਰ ਜੈਨ ਮਿਸ਼ਨ, ਅਹਿੰਸਾ ਇੰਟਰਨੇਸ਼ਨਲ, ਅਹਿੰਸਾ ਬਿਹਾਰ, ਅਹਿੰਸਾ ਆਸ਼ਰਮ, ਅਹਿੰਸਾ ਜੈਨ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਕੇਂਦਰੀਆ ਵਿਦਿਆ ਧੀਠ, ਅਹਿੰਸਾ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਕਾਲੇਜ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ 58 ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਅਚਾਰੀਆ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਜਨਮ 15 ਜੂਨ 1926 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕੋਹ ਗੜ੍ਹ (ਪਿੰਡ ਸੁਸ਼ੀਲ ਗੜ੍ਹ) ਜ਼ਿਲਾ ਗੁੜਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਇਕ ਕ੍ਰਾਹਮਣ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਦੇ ਮਾਤਾ ਭਾਰਤੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਸੁਨੇਹਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨ।

8 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤਿਆਗ ਕੇ ਅਪਣੇ ਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋਲ ਆ ਗਏ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਾਧੂ ਬਨਣ ਯੋਗ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲੇ, ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ, ਜਗਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਏਕੋਟ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ। 20 ਅਪਰੈਲ 1942 ਨੂੰ ਆਪ ਤਪੱਸਵੀ ਰੂਪ ਚੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਖਰੰਪਰਾ ਦੇ ਸਾਧੂ ਸ਼੍ਰੀ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋਲ ਸਾਧੂ ਬਣ ਗਏ।

ਸਾਧੂ ਬਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਸਾਹਿਤ ਰਤਨ ਅਤੇ ਅਚਾਰੀਆ ਤਕ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਵਿਆਕਰਨ, ਨਿਆਏ, ਯੋਗ, ਧਿਆਨ, ਮੰਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ।

ਆਪ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸਥਾਨਕ ਵਾਸੀ ਸਮਾਜ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਪ-ਪ੍ਰਵਰਤਕ ਦੀ ਪਦਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਆਪ ਚੰਗੇ ਕਵਿ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਹਨ, ਆਪ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਆਪ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਐਫ. ਏ. ਤਕ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਆਪ ਨੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਰਾਜਸਥਾਨੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੱਖਾਂ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬਿਹਾਰ, ਬੰਗਾਲ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਗੁਜਰਾਤ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤਕ ਕੀਤਾ।

ਆਪ ਨੇ ਗੁੜਗਾਉਂ ਵਿਖੇ ਡੂੰਘਾ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੂਰਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਬੰਦ ਕਰਵਾਈ। ਇਹ ਆਪ ਦੀ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਫਲ ਸੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਸਮੇਲਨ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨ। ਅਜ ਕਲ ਇਹ ਸੰਸਥਾ 6 ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੜੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਛੁੱਟ 40 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਚੁਕੇ ਹਨ। 1974 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ 2500 ਸਾਲਾ ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਪ ਹੀ ਸਨ। ਆਪ ਦੀ ਹਿਮਤ ਨਾਲ ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਕ ਝੰਡਾ, ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਕੰਮ 2500 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਪ ਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜੈਨ ਸਾਧੂਆਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਚਾਰੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ, ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਰੋਮਨ ਪੋਪ, ਰੂਸ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ। ਪੋਪ ਆਪ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਖੁਦ ਹੇਠਾਂ ਆਏ ਸਨ।

ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਜੈਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਯੁਗ ਸੀ। ਇਸ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਕਈ ਨੇਤਾ ਸਨ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰਲਾ ਨਾਂ ਅਚਾਰੀਆ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪਦ-ਯਾਤਰਾ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। 1977 ਵਿਚ ਆਪਨੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮਹਾਵੀਰ ਜੈਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ, ਕਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਭਾਰਤ, ਨੇਪਾਲ, ਜਰਮਨੀ, ਜਾਪਾਨ ਆਦਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਜੈਨ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ, ਯੋਗ, ਮੰਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ